

Юрченко Анатолій Петрович

Біографія

Анатолій Петрович Юрченко — український письменник-сатирик, прозаїк, драматург, публіцист і журналіст. У його творчому доробку — гумористичні оповідання й мініатюри, публіцистика, театральні рецензії, комедії та трагікомедії, а також сучасні сценічні переосмислення класичних творів світової літератури. Літературну працю він упродовж багатьох років поєднував із технічною, військовою та журналістською діяльністю.

Народився Анатолій Юрченко 23 липня 1947 року у Воркуті, за Полярним колом, у тодішній Комі АРСР. Батько був гірничим інженером, мати — вчителькою. Перші спроби в літературі й журналістиці з'явилися ще у шкільні роки: його вірші та інші матеріали друкувала воркутинська газета "Заполярье". Школу Юрченко закінчив із золотою медаллю.

Попри ранній інтерес до літератури, першою професією він обрав технічну. 1970 року закінчив Пермське вище командно-інженерне училище Ракетних військ стратегічного призначення за спеціальністю, пов'язаною із системами автоматичного керування літальними апаратами. За освітою Юрченко був інженером-електронником.

Від 1970 до 1994 року служив у Ракетних військах стратегічного призначення на інженерних і конструкторських посадах. Працював у сфері випробування міжконтинентальних балістичних ракет, був інженером-конструктором, займався створенням спеціалізованих комплексів на базі електронно-обчислювальної техніки. Завершив військову службу на посаді головного технолога Центрального ремонтного заводу у званні підполковника. За конструкторські розробки та службу був відзначений державними й військовими нагородами, зокрема орденом "За службу Батьківщині в Збройних Силах СРСР" III ступеня.

Проте інженерна професія не витіснила літературних зацікавлень. Уже в першій половині 1970-х років Юрченко активно звернувся до сатири й гумору. Свое перше гумористичне оповідання він надрукував у газеті "Вперед" в Удмуртії, але справжнім літературним дебютом сам автор вважає публікації 1974 року в московських виданнях "Крокодил" і "Литературная газета", а також участь у гумористичних програмах Всесоюзної радіостанції "Маяк".

Після переїзду до Кіровограда, нинішнього Кропивницького, Юрченко став активно співпрацювати з місцевою та республіканською пресою. Його твори й журналістські матеріали з'являлися в журналах "Перець", "Україна", "Вітчизна", газетах "Кіровоградська правда", "Молодий комунар", пізніше — "Народне слово" та інших виданнях. Писав не лише сатиричні й гумористичні тексти, а й театральні рецензії.

Важливим для становлення письменника стало літературне середовище Кіровоградщини. Юрченко брав участь у літературних студіях, якими керували поети Валерій Гончаренко та Володимир Базилевський. До 1989 року частину своїх творів

друкував під псевдонімом Юрій Март.

Розуміючи, що постійна робота з пресою потребує не лише практичного досвіду, а й професійної підготовки, 1980 року Юрченко без відриву від основної діяльності закінчив відділення журналістики Кіровоградського університету марксизму-ленінізму. Журналістика поступово перетворилася на другу повноцінну професію.

На штатну журналістську роботу Анатолій Юрченко перейшов 1 вересня 1994 року. Працював у всеукраїнському тижневику "Україна-Центр" як власний кореспондент, оглядач і заступник головного редактора, публікувався також у київських виданнях. У газеті вів, зокрема, гумористичну сторінку, до якої залучав відомих сатириків, гумористів і карикатуристів.

За журналістську діяльність Юрченко був удостоєний обласної журналістської премії Кіровоградщини, а 2009 року — відзнаки Національної спілки журналістів України "Золота медаль української журналістики". Членом НСЖУ він є з 1996 року.

У книжковій формі гумористична творчість Юрченка почала широко представлятися наприкінці 1980-х років. Його твори ввійшли до збірника гуморесок та іронічної поезії "Тіні кімнати сміху" (1989), упорядкованого Валентином Чемерисом. Згодом вийшло видання "...І все, що бажаєте" (1996), призначене, зокрема, для читців художнього слова, російськомовна книжка сатири й гумору "Лекарство от..." (1998). Твори Юрченка представлені також в антології гумору "П'яте колесо" (2002).

Проза, гумор і публіцистика письменника друкувалися в численних періодичних та колективних виданнях. Юрченко неодноразово був представлений в альманасі "Літературна Кіровоградщина", випуски якого виходили у 2009-2013 та 2016 роках, а також в інших українських і міжнародних літературних альманахах. Сам автор тривалий час надавав перевагу газетним і журнальним публікаціям, вважаючи, що таким шляхом письменник може звернутися до значно ширшої аудиторії.

Окремий і дедалі важливіший напрям його творчості — драматургія. Першою п'єсою Юрченка стала двоактна комедія "Комета поза розкладом", надрукована 2000 року. Пізніше автор створив її українську редакцію під назвою "Комета поза розкладом, або Що ти зробив для України".

2012 року Кіровоградське обласне державне телебачення здійснило постановку його одноактної п'єси "Велика Віра", визначеної автором як телевізійна історія. Того ж року цей твір став переможцем міжнародного літературного конкурсу "Слов'янські традиції" в номінації "Драматургія". Серед інших п'єс цього періоду — комедії "Оксюморон" та "Гра в ляльки по-дорослому".

Найпомітнішою театральною роботою Юрченка стало звернення до трагедії Йоганна Вольфганга Ґете "Фауст". На основі його драматургічного парафразу разом із режисером і співавтором української сценічної адаптації Павлом Босим була створена вистава "Фауст, або Лиш той життя і волі гідний...". Прем'єра відбулася 28 жовтня 2016 року у Волинському академічному обласному театрі ляльок. Вистава призначалася не лише для дитячої аудиторії: класичний сюжет у ній поєднувався з роздумами про сучасність, людську свободу, духовні цінності та постійну боротьбу добра і зла.

Театральне життя цієї роботи не обмежилось прем'єрою. Вистава залишилася в дорослому репертуарі Волинського академічного обласного театру ляльок і в наступні роки. Сам Юрченко продовжив працювати над текстом: у надісланих ним 2026 року матеріалах твір представлено як трагікомедію на дві дії "Граємо Фауста (Спинися, мить! Прекрасна ти?)", сучасний український парафраз трагедії Гете в новій редакції.

У цій версії класична історія Фауста переноситься у смисловий простір ХХІ століття. П'єса починається небесною шаховою партією Творця і Мефістофеля, ставкою в якій стає людина. Історія доктора Фауста перетворюється на розмову про свободу й відповідальність, межі добра і зла, прагнення абсолютного знання та спокусу простими відповідями на складні проблеми. Через знайомий класичний сюжет драматург звертається до сучасного суспільства та його випробувань.

Ще одним прикладом діалогу Юрченка зі світовою класикою стала "My name is Lear" — stand-up трагікомедія за мотивами шекспірівського "Короля Ліра", написана 2018 року. Текст був опублікований у всеукраїнському альманасі "Форум" 2019 року.

Драматургічна робота письменника триває і в останні роки. За відомостями, які сам Анатолій Юрченко надав 2026 року, до його новіших творів належать п'єси "Вій-2025" та "П'ять п". Таким чином, розпочавши літературний шлях із гумористичної малої прози, з часом автор дедалі активніше звертався до театру, трагікомедії та сучасного переосмислення класичних сюжетів.

Анатолій Юрченко є фіналістом і лауреатом низки міжнародних літературних конкурсів. Серед них — конкурс імені філософа й поета Платона Кускова, де його твори відзначали у 2011 та 2013 роках у номінації "Мала проза", конкурс імені Максиміліана Волошина, а також міжнародний конкурс "Слов'янські традиції", у якому він брав участь у номінаціях "Мала проза" та "Драматургія" і здобув перемогу з п'єсою "Велика Віра".

Згодом Юрченко долучився до конкурсного літературного процесу вже не лише як автор, а й як член журі: він був одним із суддів першого міжнародного загальноукраїнського конкурсу патріотичної літератури "WAR IN UKRAINE — 2017", що проходив у Харкові. Така участь стала ще одним свідченням його активної присутності в сучасному літературному середовищі та зацікавленості розвитком української патріотичної літератури.

Із 1996 року Юрченко є членом Національної спілки журналістів України, з 2008-го — Конгресу літераторів України, з 2010-го — Міжрегіональної спілки письменників України. Від 2011 року очолював на громадських засадах Кіровоградську обласну організацію Конгресу літераторів України та входив до керівних органів творчих об'єднань.

Творча біографія Анатолія Юрченка незвична насамперед широтою професійного досвіду. Інженер-електронник і військовий конструктор, який ще зі школи писав до газет; автор сатиричних мініатюр, який згодом став професійним журналістом; гуморист, що прийшов до серйозної драматургії та почав вести сценічний діалог із Гете й Шекспіром, — усі ці напрями поєдналися в доробку одного автора.

Характерною рисою його письма залишається схильність дивитися на серйозні проблеми крізь призму іронії. Навіть звертаючись до великих філософських сюжетів, Юрченко тяжіє не до академічного переказу класики, а до її сучасного прочитання. Його драматургія ставить перед героями й глядачами питання про особисту відповідальність, моральний вибір, свободу, владу, суспільство та здатність людини зберегти себе в обставинах, що постійно випробовують її переконання.